

SAMFUNNSFAG*Muntlige ferdigheter*

Gjennom SikkSakk Europa får elevene trening i å kunne forstå, beskrive, sammenlikne og analysere kilder og problemstillinger ved å bruke fakta, teorier, definisjoner i innlegg, presentasjoner og meningsytringer. I programmet får elevene øvet opp ferdigheter i å lytte til, vurdere, gi respons på og videreutvikle innspill fra andre. Elevene får mulighet til å lytte til og uttrykke meninger i enkle munnlege tekster. Elevene blir trent i til å utvikle fagrelevante og fagspesifikke tankerekker med presis bruk av fagbegrep.

Å kunne skrive

Programmet øver elevene opp til å kunne uttrykke, grunngi og argumentere for standpunkt, og formidle og dele kunnskap skriftlig. Det innebærer også å sammenlikne og drøfte årsaker og sammenhenger. Videre tar programmet sikte på å utvikle elevenes ferdigheter i å bruke kilder og hypoteser, og å kunne presentere resultat av samfunnsfaglige undersøkinger skriftlig. Eleven får gjennom programmet trening i å vurdere egne tekster. Det legges opp til å trene elevene i å formulere enkle faktasetninger og konkrete spørsmål.

Å kunne lese

Programmet trener elevene til å utforske, tolke og reflektere over faglige tekster for å forstå eget og Europeiske samfunn. Elevene trenes opp til å kunne behandle og bruke informasjon fra bilde, film, tegninger, grafer, tabeller og kart, og å gjøre målretta informasjonssøk, kritisk vurdering og bevisste valg av kilder. Gjennom programmet skal elevene trene på å tolke og vurdere relevansen av ulike tekster på Internett. Elevene skal også gjøre egne informasjonssøk, sammenligne informasjon fra ulike kilder og kritisk vurdere relevans, troverdighet og formål.

Å kunne regne

Elevene skal lære å hente inn, arbeide med og vurdere talltilfang om statistikk, og å framstille dette i tabeller, grafer og figurer. I SikkSakk Europa skal elevene bruke, sammenligne, analysere og presentere statistisk talmateriale. Elevene skal gjennomføre undersøkinger med telling og regning, bruke enkle databaser og kritisk tolke talmaterialet som de finner. Programmet legger opp til at elevene skal lære å bruke målestokk, regne med tid og bruke regning til å forvalte pengebruk og økonomi. Elevene arbeider med datamateriale som illustrerer variasjon ved hjelp av statistiske mål.

Digitale ferdigheter

SikkSakk Europa legger opp til at elevene skal øves i å bruke digitale ressurser til å utforske nettsider, søke etter informasjon, utøve kildekritikk og velge ut relevant informasjon om naturressurser i Europa. Elevene får videre trening i å bruke digitale presentasjons- og samarbeidsverktøy til å utarbeide, presentere og publisere multimediale produkt. Gjennom programmet legges det opp til at elevene skal kunne bruke digitale verktøy og medium for å tilegne seg faglig kunnskap, uttrykke egen kompetanse og forsterke det faglige budskapet.

<p>Utforskaren</p>	<p>Mål for opplæringa er at eleven skal kunne</p>
<p>Hovudområdet grip over i og inn i dei andre hovudområda i faget, og difor skal ein arbeide med kompetansemåla i utforskaren samtidig med at ein arbeider med mål frå andre hovudområde. Hovudområdet handlar om korleis ein byggjer opp samfunnsfagleg forståing gjennom nysgjerrigheit, undring og skapande aktivitetar. Å stimulere til kritisk vurdering av etablert og ny samfunnsfagleg kunnskap ved å bruke kjelder og kjeldekritikk er sentralt. Utforskaren omfattar òg formidling, diskusjon og utvikling av samfunnsfagleg kunnskap og kompetanse.</p>	<p>formulere eit samfunnsfagleg spørsmål, foreslå moglege forklaringar og belyse spørsmålet gjennom ei undersøking diskutere samfunnsfaglege tema med respekt for andre sitt syn, bruke relevante fagomgrep og skilje mellom meiningar og fakta lese tekstar om menneske som lever under ulike vilkår, og drøfte kvifor dei tenkjer, handlar og opplever hendingar ulikt plassere ei hendingsrekke i historie og samtid på tidslinje og kart gjennomføre og presentere undersøkingar som krev teljing og rekning, ved å bruke informasjon frå tabellar og diagram finne og trekkje ut samfunnsfagleg informasjon ved søk i digitale kjelder, vurdere funna og følgje reglar for nettvett og nettetikk bruke digitale verktøy til å presentere samfunnsfagleg arbeid og følgje reglar for personvern og opphavsrett skrive samfunnsfagleg tekst ved å bruke relevante fagomgrep og fleire kjelder</p>
<p>Geografi</p>	<p>Mål for opplæringa er at eleven skal kunne</p>
<p>Hovudområdet omfattar lokalisering og utbreiing av naturlege og menneskeskapte forhold på jorda, og skal stimulere til forståing av korleis og kvifor dei påverkar kvarandre. Kartlegging og diskusjon av endringsprosessar står sentralt, saman med refleksjon omkring berekraftig utvikling. Geografi handlar òg om å bruke kart og gjere greie for og forklare likskapar og skilnader mellom land og by, mellom nasjonar og mellom regionar.</p>	<p>Bruke atlas, hente ut informasjon fra papirbaserte temakart og digitale karttjenester og plassere nabokommunene, fylka i Norge, de tradisjonelle samiske områda og de største landa i verda på kart forklare sammenhenger mellom naturressurser, næringer, bustad og levevis sammenlikne likskaper og skilnader mellom land i Europa og land i andre verdsdeler beskrive hvordan produksjon og forbruk kan øydelegge økosystem og forurense jord, vatn og luft, og drøfte hvordan dette kan hindres og repareres beskrive hvordan Norge bruker ressurser fra andre steder i verda. I SikkSakk Europa blir elvene bedre kjent med eget lokalsamfunn og andre land i Europa. Faktaspørsmål utfordrer elevenes kunnskap om land og andre lands ressurser. SikkSakk spillet viser hvordan hendelser lokalt, nasjonalt og internasjonalt kan innvirke på en lokal bedrift. Elevene lager sitt eget miljøregnskap.</p>

NATURFAG

Muntlige ferdigheter

Trenes i dette programmet ved å lytte, tale og samtale for å beskrive, dele og utvikle kunnskap med naturfaglig innhold som er knyttet til observasjoner og erfaringer. Elevene lærer å bruke naturfaglige begreper for å formidle kunnskap, formulere spørsmål, argumenter og forklare. Elevene skal kunne lytte og samtale om opplevelser og observasjoner til å kunne presentere og diskutere sin forståelse med sine medelever.

Å kunne skrive

Gjennom bruk av ulike tekstsjangere skal elevene lære å formulere spørsmål og hypoteser, skrive planer og forklaringer, sammenligne og reflektere over informasjon og bruke kilder på en hensiktsmessig måte. Programmet legger opp til at elevene skal beskrive observasjoner og erfaringer, sammenstille informasjon, argumentere for synspunkter og teknologiske utviklingsprosesser. Elevene skal planlegge, bearbeide og presentere tekster med naturfaglige begreper, figurer og symboler. Elevene skal lære å bruke enkle uttrykksformer med naturfaglige begreper, symboler, grafikk og argumentasjon.

Å kunne lese

Elevene skal forstå og bruke naturfaglige begreper, symboler, figurer og argumenter gjennom arbeid med de naturfaglige tekstene som ligger til programmet. Programmet legger opp til at elevene skal kunne identifisere, tolke og bruke informasjon fra sammensatte tekster fra bøker, aviser og digitale kilder. Programmet utvikler elevens leseferdighet gjennom la eleven lete etter og finne uttrykt informasjon i enkle tekster med ulike fagbegreper, symboler, figurer, tabeller. Programmet stiller krav til kritisk lesing og evne til å identifisere relevant informasjon og vurdere kilders troverdighet og vurdere kildenes relevans.

Å kunne regne

Elevene skal innhente tallmateriale for å fremstille dette for andre elever. Dette innebærer at elevene bruker begreper, måleinstrumenter, måleenheter, formler og grafikk. Videre skal elevene lære seg å sammenligne, vurdere og argumentere for gyldigheten av resultater og framstillinger. Programmet utvikler elevens regneferdigheter ved å bruke enkle metoder for opptelling og klassifisering. Elevene skal videre gjøres i stand til selv å velge mer avanserte metoder og vurderinger i sin faglige argumentasjon.

Digitale ferdigheter

Programmet legger vekt på at elevene skal bruke digitale verktøy til å utforske, registrere, gjøre beregninger, visualisere, dokumentere og publisere data fra egne studier. Elevene skal også bruke søkeverktøy, beherske søkestrategier og kritisk vurdere kilder og velge ut relevant informasjon om naturfaglige tema. Elevene skal gjennom programmet gjøres i stand til å utvise selvstendighet og dømmekraft i valg og bruk av digitale kilder, verktøy, medier og informasjon. I SakkSakk Europa lager elevene søylediagram over utslipp i en bestemt periode.

Forskerspiren	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne
<p>I naturfagundervisningen framstår naturvitenskapen både som et produkt som viser den kunnskapen vi har i dag, og som prosesser som dreier seg om hvordan naturvitenskapelig kunnskap bygges og etableres. Prosessene omfatter utvikling av hypoteser, eksperimentering, systematiske observasjoner, diskusjoner, kritisk vurdering, argumentasjon, begrunnelser for konklusjoner og formidling. Forskerspiren skal ivareta disse dimensjonene i opplæringen og integreres i de andre hovedområdene.</p>	<p>formulere naturfaglige spørsmål om noe eleven lurer på, foreslå mulige forklaringer, lage en plan og gjennomføre undersøkelser samtale om hvorfor det i naturvitenskapen er viktig å lage og teste hypoteser ved systematiske observasjoner og forsøk, og hvorfor det er viktig å sammenligne resultater bruke digitale hjelpemidler til å registrere, bearbeide og publisere data fra eksperimentelt arbeid og feltarbeid trekke ut og bearbeide naturfaglig informasjon fra tekster i ulike medier og lage en presentasjon</p>
Mangfold i naturen	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne
<p>Sentralt i dette hovedområdet står utviklingen av kunnskap om og respekt for naturens mangfold. Kunnskap om biotiske og abiotiske faktorer i økosystemer er viktig for å forstå samspill i naturen. Hovedområdet dreier seg videre om forutsetninger for bærekraftig utvikling, om menneskets plass i naturen, og om hvordan menneskelige aktiviteter har endret og endrer naturmiljøet lokalt og globalt. Feltarbeid legger et godt grunnlag for kunnskap om og holdninger på dette området.</p>	<p>Planlegge og gjennomføre undersøkelser i minst ett naturområde, registrere observasjoner og systematisere resultatene.</p>
Teknologi og design	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne
<p>Hovedområdet dreier seg om å planlegge, utvikle, framstille og vurdere funksjonelle produkter. Samspillet mellom naturvitenskap, teknologi og bærekraftig utvikling står sentralt i dette hovedområdet. Teknologi og design er et flerfaglig emne i naturfag, matematikk og kunst og håndverk.</p>	<p>planlegge, bygge og teste mekaniske leker og forklare prinsipper for mekaniske overføringer planlegge, lage og teste enkle produkter som gjør bruk av elektrisk energi, og reklamere for ferdig framstilt produkt beskrive livsløpet til et produkt og diskutere i hvilken grad produktet er forenelig med bærekraftig utvikling</p>

Mat og helse

Muntlige ferdigheter

Elevene får øvet opp muntlige ferdigheter ved å gjøre greie for smake, lukter og estetikk. Videre får elevene prøvd seg i å presentere sin egenproduserte matrett. Videre får elevene øvelse i å gjøre greie for praktiske problemer og formulere spørsmål, og til det å argumentere og kommunisere ideer utviklet gjennom programmet i samtale med andre.

Skriftlige ferdigheter

Elevene får øvet opp sine skriftlige ferdigheter ved å gjøre skriftlige refleksjoner for smak, lukt og estetikk knyttet til oppgaven hvor elevene lager sin egen fiskerett. Videre får elevene skriftlig formulere oppskrifter og refleksjoner.

Å kunne lese

Elevene blir øvet i å granske, tolke og reflektere over faglige tekster med individuell vanskelighetsgrad. I programmet handler det om å kunne samle, sammenligne og systematisere informasjon fra oppskrifter, varemerking, reklame, informasjonsmateriell og andre tekster og vurdere relevansen til tekstene.

Å kunne regne

Elevene får øvelse med regning gjennom praktisk arbeid med oppskrifter. Elevene må også kunne gjøre rede for og vurdere nærings- og energiinnhold og sammenligne priser på varer.

Digitale ferdigheter

Elevene skal søke etter informasjon, sammenligne og vurdere næringsinnhold og presentere sine resultater med bruk av digitale verktøy..

Mat og livsstil	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne
Hovedområdet mat og livsstil handler om å utvikle ferdigheter og motivasjon til og velge en helsefremmende livsstil. Å sette sammen ernæringsmessig trygg og god mat i samsvar med tilrådingene for et sunt kosthold fra helsemyndighetene er et viktig grunnlag for opplæringen innenfor hovedområdet. Det blir lagt vekt på at maten skal være variert, innbydende og velsmakende. Refleksjon rundt sammenhengen mellom mat, livsstil og helse er viktig.	Lage trygg og ernæringsmessig god mat. Samtale om tilrådingene for et sunt kosthold fra helsemyndighetene, og gi eksempler på sammenhengen mellom kosthold, helse og livsstil finne oppskrifter i ulike kilder følge og lage egne oppskrifter
Mat og forbruk	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne
Hovedområdet mat og forbruk handler om å bli kjent med ulike matvarer, varemerking og produksjon, og om mennesket som kritisk og ansvarlig forbruker. Det skal legges vekt på å utvikle ferdigheter og motivasjon, slik at en kan velge en livsstil som tar hensyn til mennesker og miljø. Entreprenørskap som skapende prosess, fra idé til ferdig produkt, hører med i dette hovedområdet.	Vurdere, velge og handle miljøbevisst Utvikle, lage og presentere eit produkt Samtale om industriprodusert mat og mat produsert i storhushald
Mat og kultur	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne
Innenfor hovedområdet mat og kultur er måltidsskikker til hverdag, høytid og fest og kunnskap om norsk tradisjonsmat og mat i ulike kulturer og religioner sentrale emner. Maten skal være innbydende. Både tilvirking og presentasjon av mat er knyttet til teknologi og design.	lage mat i naturen og bruke naturen som ressurs